

DOJÍMAVÝ A ZÁBAVNÝ PRÍBEH O PRIATEĽSTVE
NA PRELOME DETSTVA A MLADOSTI

FREDRIK
BACKMAN
MOJI
PRIATELIA

IKAR

FREDRIK
BACKMAN
MOJI
PRIATELIA

Preložila Mária Bratová

IKAR

Fredrik Backman
MINA VÄNNER

Copyright © Fredrik Backman 2025
Translation © 2026 by Mária Bratová
Jacket design by James Iacobelli
Jacket painting by Amy Devlin
Slovak edition © 2026 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-575-0855-7

*Komukoľvek, kto je mladý
a chce čosi vytvoriť.
Urob to.*

„Svet je často neláskavý k novým talentom,
k novým výtvorom: nové potrebuje priateľov.“

ANTON EGO

1

Louisa je tínedžerka, teda najlepší ľudský druh. Dôkaz je jednoduchý: malé deti sú presvedčené, že tínedžeri sú najlepší, tínedžeri si myslia, že sú najlepší, takže dospelí sú jediní, kto si to nemyslí. Zrejme to súvisí s tým, že dospelí ľudia predstavujú najhorší ľudský druh.

Je pár dní pred Veľkou nocou. Louisu už zakrátko vyhodí z aukcie umenia za ničenie cenného obrazu. Obstarožné bohaté baby spustia krik a dorazí polícia, čo vôbec nebolo v pláne. Bez zveličovania – Louisa pripravila perfektný plán, a ten rozhodne nenesie vinu za to, že ho nedodržala. Louisa je totiž zavše génus, zavše vôbec. Problém spočíva v tom, že génus a negénus sa delia o jeden mozog. Ale plán bol fakt dokonalý.

Konkrétne išlo o aukciu, na aké chodievajú mimoriadne bohatí ľudia, aby si kúpili nenormálne drahé umenie, no tínedžeri tam nie sú vítaní, najmä s batohom plným sprejových farieb. Zazobancom totiž neunikla záľaha správ o „aktivistoch“, ktorí sa niekam vlámali a ničili slávne obrazy, a práve z toho dôvodu pred dvere postavili stopäťdesiatkilového strážnika s nulovým zmyslom pre humor. Patrí k takým strážcom, ktorí majú toľko svalov, že niektoré ani

nedostali latinský názov, lebo v časoch, keď ľudia hovorili po latinsky, ešte neexistovali takíto mohutní idioti. To by však nebol problém, lebo podľa pôvodného zámeru sa Louisa mala dostať dnu tak, aby si strážnici jej prítomnosť nevšimli. Jedinou slabinou plánu bol fakt, že ho mala zrealizovať Louisa.

Treba však povedať, že sa to *začalo* dobre, lebo aukcia umeleckých diel sa konala v priestoroch bývalého kostola. Hoci to bolo viac než očividné, všetci pracháči na aukcii si navzájom celý čas šepkali: „Vedeli ste, že toto je bývalý kostol?“ Boháči sa radi predvádzajú a upozorňujú na svoj majetok, len aby ostatným ukázali, že veľkosť bohatstva im dovoľuje kupovať si veci priamo od Boha.

No o niekoľko dní, keď sa začne Veľká noc, si na Boha nespomenie ani jeden z nich, lebo vtedy nebude mať na predaj dostatočne zaujímavé veci. Na Bohu sa najväčšími cení, že rozumie ľudským potrebám, a preto sa v kostole vždy nachádzajú toalety. Práve cez okienko jednej z nich sa Louisa dostala do budovy. Presne podľa plánu. Kamarátka Ryba ju naučila, ako sa to robí. Ryba je skvelá vo všetkom, napríklad aj v strácaní a rozbíjaní predmetov, no úplne najskvelejšia je na vlámačky. A Louisa? Ona je nanič takmer vo všetkom, ale zato vie výborne zúriť. Bez zveličovania – v prejavení hnevu je svetová trieda. Najväčšími zúri, keď si umenie kupujú zazobanci, lebo tí sú najhorším druhom dospelých, a prejavom ich najhnusnejšieho vandalstva je lepenie cenoviek na umelecké diela. Práve preto nenávidia ľudí ako Louisa, lebo takí maľujú na steny a múry domov. Pracháči nie že by ľutovali steny a múry, iba neznášajú predstavu, že existujú pekné veci, ktoré sú prístupné zadarmo.

Skrátka, Louisa so svojím dokonalým plánom sa pretiahla oknom s batohom plným sprejových farieb. Žuchla na dlážku toalety a krátko sa tam zdržala, aby na stenu namaľovala veľmi realistický portrét najatých strážnikov.

Povrchnejší umelec by ich asi zobrazil ako býkov, lebo mali také hrubé šije, až im chýbal krk, no to by Louisa nikdy neurobila. Vždy si všímala ľudské vnútro, preto strážnikov namaľovala ako medúzy, lebo tým rovnako ako strážnikom chýba chrbtica aj mozog.

Potom si obliekla bielu blúzku a vkĺzla do davu.

Treba povedať, že Louisa na sebe nenávidí veľa vecí, no najväčšmi svoju výšku a váhu. V detstve si želala všeličo, no asi nič väčšmi, než aby bola menšia. Vlastné telo sa jej nepáči, lebo ho je priveľa, vlastný hlas pokladá za prihrubý, nemá rada svoj mozog, lebo ju nabáda, aby od nervozity vždy príšerne tárala. No predovšetkým nemá rada svoje srdce, lebo to je vždy nepokojné. Hlúpe, hlúpe srdce.

Vzhľadom na toto by človek prirodzene predpokladal, že jej prítomnosť v starom kostole si niekto všimne, no najprv si treba ujasniť jedno – boháči si takmer nikdy nevšímajú nič okrem zrkadla. Hoci všetky steny boli obvešané drahými obrazmi, jedno dielo veľkolepejšie než druhé, miestnosť zaplnili ľudia, ktorých väčšmi zaujíma, či sa v pohári na šampanské zrkadlí ich účes. Skupina žien nadšene fotografovala, ibaže nie umenie, ale jedna druhú. Niekoľko vážnych chlapov sa rozprávalo o obľúbených obrazoch, no nie ako o umeleckých dielach, ale ako o investícii, akoby išlo o zarámované bankovky. Po chvíli však muži prechádzali na tému golf, ženy sa nahlas chichotali čomusi fantastickému, keďže v ich životoch je všetko najlepšie, najúžasnejšie a najdokonalejšie. Povedzte, vedeli ste, že táto budova je vlastne bývalý kostol? No nie je to *fascinujúce*? Zato však sa nikto z prítomných neopovažuje hovoriť o visiach obrazoch, všetci sa hrozne obávajú, že majú nesprávny názor. Nech ich najprv poobdivuje niekto iný, aspoň bude každému jasné, čo sa im má páčiť. Vtom sa z toalety vrátila jedna

zo žien a tvárila sa vydesene, vraj tam ktosi pomaľoval steny *grafitmi*, smrdí tam farba a ona z toho dostala migrénu.

„Grafity? No hrôza! Vandalizmus!“ vykrikla ďalšia zo skupinky žien, kým tretia len zašepkala: „Ale... podľa vás sú grafity súčasťou výstavy? Myslíte si, že aj to je... umenie?“

Skupinku zachvátila panika, šírila sa ako moč v stane. Predstavte si tú hrôzu! Čo ak sa pomýlili? Ženy sa rozbehli za manželmi, ktorí sa bavili o golfe, len aby sa ich opýtali, či aj to by mohlo byť umenie. Jeden z mužov sa opýtal: „Je na tom cenovka?“

Ženy s úľavou krútili hlavami a chichotali sa. Nijaká cenovka, nijaké umenie – och, to je výborné! Muži sa otočili k ovešaným stenám a znova sa rozrečnili o investíciách, ukazovali na ne prstom. Dospeli k názoru, že najlepšou investíciou v celom kostole je konkrétny obraz „o mori“. Akoby sa o ňom nedalo povedať nič iné, iba že je modrý a drahý.

Hnev? Louisa si naozaj nevie predstaviť, že by ju toto nerozzúrilo.

Okolo mužov a žien ustavične krúžil personál v bielych košeliach a servíroval miniatúrne kanapky, pracháči totiž majú radi malé jedlá, lebo sa držia hesla – všetko okrem daní a chuťoviek má byť veľké. Čašníkom sa nikto nepozrie do očí, personál je pre zazobancov iba vzduch. Preto si nikto nevšimol, že jedna z čašníčok má na chrbte batoh.

Louisa sa zľahka predierala davom. Na osobu, ktorá sa vždy cíti ako obor, sa celkom dobre naučila neprekážať. Cieľavedomými pohybmi napredovala hlúčkami až do okamihu, keď uvidela obraz, ktorý hľadala. Ihneď ju ovládla panika. A zaplavilo ju toľké šťastie, až sa jej zdalo, že všetci

prítomní počujú, ako búši to jej hlúpe, hlúpe srdce. Na niekoľko sekúnd zamrela a čakala, že ju ktosi zrazí na zem, no nikto si ju nevšimol. Nečudo, veď dospelý rýchlo zabudne, ako znie búšiace srdce.

Čosi z *mora* namaľoval svetoznámy umelec C. Jat. Ide o najdrahší obraz na celej aukcii, všetci ho chcú, hoci nikto pre to, čo zobrazuje, ale pre jeho príbeh. Hovorí sa, že je to úplne prvý obraz, ktorý C. Jat namaľoval ako štrnásťročný. Zázračné dieťa. Tak sa začala jeho kariéra. Samozrejme, chlapi, ktorí sa bavia o golfe, na toto zvysoka kašlú, a ženám popíjajúcim šampanské horlivo vysvetľujú, že „to je pekelne výhodná investícia“, ale z úplne iných dôvodov a pre iné reči. V novinách iba nedávno písali, že umelec je narkoman a v takom hroznom stave, že už ani nevychádza z domu. A ak bude mať kupec šťastie, umelec čoskoro umrie! A to teda ešte len bude sakramentsky drahý obraz!

Všetci sa smiali. Louisa zatínala päste.

Obraz už je drahý. Vlastne taký drahý, že priestor pred ním ohraničili zamatovou šnúrou. Je taký mimoriadny, že keby naň nejaký chudák zblízka čo len dýchol, znehodnotil by ho. K šnúre sa tísli nízka stará žena, vytapetovaná diamantmi, a tvárila sa mimoriadne nespokojne. Na jej obranu však treba povedať, že to je jediný výraz, ktorý mimicky dosiahne, keďže podstúpila toľko plastických operácií, až jej tvár pripomínala prisilno zatiahnuté šnúrkky na teniskách.

„Takže toto je Čosi z *mora*?“ zasyčala nespokojne na manžela, lebo obraz je menší, než si predstavovala. Lebo more si určite predstavovala väčšie. Chuderka.

Manžel, chlapík s náramkovými hodinkami väčšími než korytnačí pancier a v takých nesediach nohaviciach, že jeho zadok vyzeral, akoby mal ešte jeden, sa na obraz vôbec nepozeral, cival na tabuľku s vyvolávacou cenou. No tváril

sa spokojne, lebo taký drahý obraz si nemôže kúpiť hoci-
kto. Zato baba vzápätí vyjadrila sklamanie, že obraz nie je
oranžový, veď toho roku si letný byt vyzdobili mnohými
oranžovými doplnkami. Svoj komentár vyslovila tónom,
akoby hovorila o zmrzline, že nemá uhorkovejšiu príchuť
a kľučka na dverách nie je ako v opere. Tento svet nemá
v sebe ani kúsok hanby a neprispôsobuje sa jej želaniam.

„Možno by sme ho mohli dať do oranžového rámu, však,
Charles?“ navrhla, no manžel neodpovedal, ústa mal totiž
plné kanapiek.

Louisa ich všetkých nenávidí. Investujúcich mužov aj foto-
grafujúce ženy, babu, ktorá prerábala interiér, aj chlapíka, čo
sa napcháva. Bože, ako ich len nenávidí! To si treba uvedomiť,
inak by sa nedalo pochopiť, čo s ľuďmi narobí jeden obraz.

Okrem sprejov má Louisa v batohu pas a starú pohľadnicu,
na ktorej je roztancovaným písmom napísané: *Je tu krásne,
každý deň svieti slnko. Cnie sa mi za Tebou. Čoskoro sa uvidíme.
Mama.* Aj toto treba vedieť, aby sa dalo pochopiť, že keď sa
Louisa predrala davom a zastala pri šnúre pred obrazom,
ktorý ako všetky ostatné zobrazuje more, odrazu už nebola
v starom kostole. A nebola sama. Dokonca sa ani nezlostila,
vlastne ani na kamarátku Rybu, ktorá bola schopná dostať
sa kamkoľvek, ale neschopná dostať sa späť.

Raz uprostred noci sa Louisa a Ryba vlámali do teto-
vacieho štúdia a navzájom sa tetovali. Louisa urobila Rybe
na pleci srdiečko, najkrajšie, aké kedy Ryba videla. Potom
Ryba tetovala Louisino predlaktie a obrázok vyšiel šeredne,
vlastne až nepochopiteľne hnusne, lebo Ryba bola najlepšia
takmer vo všetkom, len v kreslení príšerná. Obrázok zná-
zorňoval jednorukého chlapíka na strome. Louise sa páčil
ako nič iné na svete. Keď sa s Rybou stretla prvý raz, bolo

to v náhradnej rodine, kde sa nikto neopovážil zaspáť, Ryba jej celú noc šepkala smiešne historky a vtipy. Najobľúbenejší bol tento: „Vieš, ako dostaneš jednorukého chlapa zo stro-
mu? Zakývaš mu!“

Nikto sa na vlastných fóroch nezabával viac než ona. Louisa nikdy predtým nepočula nákazlivejší smiech a nepoznala ľudskejšieho človeka.

Niekedy sa Ryba vlámala do zmrzlinárskeho stánku, lebo len máločo milovala väčšmi než zmrzlinu, no čoraz častejšie sa vkrádala do obchodu s farbami kvôli Louise, ktorá potrebovala farebné spreje. Raz vnikla do obchodu s náradím, lebo potrebovali skrutkovače, a aspoň stokrát vypáčila zadný vchod niektorého kina, aby sa vkradli na nočné premietanie. Louisa totiž len máločo milovala väčšmi než filmy.

V sedemnástich spávali takmer každú noc vedľa seba, dusili sa smiechom v tričkách s flakmi od zmrzliny, so skrinkou pred dverami a so skrutkovačmi v ruke, keby sa niekto pokúšal vojsť. V náhradnej rodine. Človek, keď vyrastá bez rodičov, si zvykne na kadejaké čudesnosti, aj na to, že má len jedinú osobu, ktorú môže mať rád. Potom je však nemožné naučiť sa žiť bez nej.

Louisa bola ubolená, ale Ryba väčšmi. Louisa realitu nenávidela, ale Ryba ju nezvládala. Louisa síce pár ráz vyskúšala drogy, Ryba však s nimi nevedela skoncovať. Louisa mala sedemnásť, ale Ryba dovŕšila osemnásť rok, a preto už nesmela bývať v náhradnej starostlivosti. Ryba sľúbila Louise, že všetko dobre dopadne. Ibaže pre ňu bola jediným dobrom Louisa, no po niekoľkých nociach, keď už nemohli bývať spolu, si Ryba našla ľudí iného typu. Pred realitou unikala tým, že sa utiekala k alkoholu a ponárala sa do hmly. Dospelí si navrávajú, že dieťa ochránia, ak mu zakážu chodiť na nebezpečné miesta, ale všetci tínedžeri vedia, že to je zbytočné, lebo najnebezpečnejšie miesto na

svete je v každom z nás. Citlivé srdcia pukajú rovnako ľahko v kaštieloch ako v tmavých uličkách.

Teraz bola Louisa sama na svete tri týždne, presne odvtedy, keď ju dospelí oklamali, že Ryba si vzala život. To nebola pravda. Ryba po svojej smrti dospelým vôbec nechýbala, to sa ani nestáva, ak človek nemá rodičov a vyrastá v desiatich rôznych náhradných rodinách. Vtedy je najľahšie tvrdiť, že sa predávkovala liekmi. Pravdu však pozná iba Louisa: Rybu zabila realita. Trpela klaustrofóbiou, cítila sa ako väzeň tejto planéty. Zomrela, lebo pre to stále smútila.

Toto všetko treba o Louise vedieť, inak by sa nedalo pochopiť, čo s človekom narobí jeden obraz. Napríklad že vyvolá inú rýchlosť tlkotu srdca, ktorú si však nepamätá nikto, kto už nie je mladý. Alebo že potvrdzuje existenciu umenia, ktoré je také krásne, až prerastie telom aj najväčšieho tínedžera. Vlastne to je istý druh šťastia, no takého ohromujúceho, že sa takmer nedá vydržať, akoby sa priam prebýjalo kožou na povrch. Stačí uvidieť jeden obraz – a na jedinu sekundu svojho života, pri jedinom nádychu zabudnúť na strach. Ak toto človek zažije, vie, ako sa cítil. Ak nie, nijakým spôsobom sa to nedá vysvetliť.

Lebo toto nie je obraz mora. To si myslí iba dospelý hlupák.

2

Baba si Louisu zatiaľ nevšimla, čo zapadalo do plánu, no predsa ju prekvapilo, že vie byť neviditeľná až tak dlho. Tajný návod na dosiahnutie čohosi takého je presvedčenie, že pre všetkých je úplne bezvýznamná. Bezcená.

Starú babu, ktorá sa cítila veľmi dôležitá, a preto sa zviditeľňovala, naplno zaujalo čosi iné. V istej chvíli jej pohľad padol na mužov a ženy, ktorí sa bavili o investíciách, a precedila cez zuby: „Len sa na nich pozri, Charles! Teraz sem vpustia hocikoho, dokonca aj tých novozbohatlíkov, nevzdelanú sedlač. Len sa na nich pozri! Ani štipka vkusu, nijaký štýl!“

Slovo novozbohatlíci vyslovila, akoby hovorila o hroznom víruse. Ženy ako ona totiž milujú stariny, bažia po antickom nábytku, archívnych vínach a starých peniazoch. Nové smú byť len športiačky a bedrové kľby. Čím sú bohatšie, tým menej vecí majú rady, až nakoniec tak veľmi zbohatnú, že nenávidia ostatných boháčov. To je vlastne jediné, za čo by ich Louisa vedela aspoň trochu zobrať na milosť.

Baba podráždene vypúľila oči na manžela a opýtala sa: „Charles, počúvaš ma?!”

Zahundral: „Áno, áno, miláčik, počúvam. Kúpime si Čo-si z mora. Ako sa volá umelec? C. Jat? Čo to je za debilné meno? Nevieš, kde nájdem viac takýchto chuťoviek?”

Nikto nevidel, kedy Louisa rozopla batoh plný farebných sprejov. Nikto si nevšimol, ako podliezla šnúru a vykročila k obrazu. A jej sa nikdy nepodarí vysvetliť, čo cítila pri pohľade naň. V duchu si hovorila, že asi takto sa niekedy cítila rodičia – nedochádzajú im slová. *Cnie sa mi za Tebou. Čoskoro sa uvidíme. Mama.* To je text na pohľadnici, ktorú má v batohu. Louisa načrela rukou až na jeho dno.

„Hej, ty! Čo tam robíš? Nepribližuj sa k obrazu!“ zrukol zrazu hlas za jej chrbtom.

Patril rozhnevanej žene. No ak má niekto takú našponovanú tvár, že líca sa mu začínajú za ušami, ťažko určiť skutočný rozsah jeho emócií, nehovoriac o žene, ktorej city sa dajú prirovnať k bodovému svetlu s veľmi úzkym tienidlom.

Vtedy Louisa prestala postupovať podľa plánu. Ten za to vôbec nemôže, tlačienica vznikla v jej mozgu, čo sa stáva, keď v ňom musí spolunažívať génus s negénium. Louisa sa so slzami v očiach otočila k babizni a zasyčala: „To nie je obraz mora!“

Žena uskočila dozadu a vypúlila oči, akoby na ňu práve zaútočil kus nábytku. Vari to patrilo jej?

„Si... si úplne... okamžite odstúp od obrazu!“ rozkázala, lebo od toľkej neúcty dobreže nezamdlela.

Louisa však pokojne stála za šnúrou a žmurkaním potláčala slzy. Po chvíli šepala:

„Toto nie je obraz mora. Ty novozbohatlíčka nevzdelaná krava.“

Babu priam zadúšalo od zlosti, preto schmatla manžela tak silno, až mu zabehla kanapka a aj on sa takmer zadusil.

„Chaaarles!“ zrúkla žena, na čo sa muž rozkašľal a všetky jej diamanty pokropil kúskami chuťovky. Potom prstom ukázal na Louisinu bielu blúzku, ako to robievajú muži v presvedčení, že ich ukazovák vie chrliť oheň a všetkých tým zastraší.

„Hej, ty! Ani sa nepohni! Zavolaj mi svojho šéfa!“ prikázal.

Vtom sa na jeho údes ukázalo, že Louisa sa nebojí ukazovák, lebo nie je výťahové tlačidlo. Potichu oznámila: „Nepracujem tu.“

Potom sa ďalej prehrabávala v batohu, až kým nenašla, čo hľadala. Tenkú červenú farbičku.

„V tom prípade chcem hovoriť s tvojimi RODIČMI!“ dožadoval sa chlapík a znechutene sa rozhliadal, lebo si predstavil dvoch šimpanzov, ktorí, visiac dolu hlavou, rozdávať informačné brožúrky o antikoncepcii.

Až v tej chvíli si baba všimla Louisin batoh a okamžite všetko pochopila, veď predsa vie, čo značí mladý človek plus batoh.

„Charles! V taške má farbu! Určite je taká tá... *aktivistka*! Charles, zavolaj strážnika, inak poškodí umelecké dielo!“

„A to hovoríš ty, čo si ho chcela zavesiť v nejakej sprostej chate...“ hundrala Louisa.

Zvrtla sa a na stenu tesne vedľa obrazu červenou ceruzkou nakreslila rybičku.

To nebolo v pláne. Naozaj sa chcela iba pozrieť na obraz. Verila, že to jej postačí. Mozog nemôže za to, že čosi v jej hrudi nečakane požadovalo, aby sa obraz nejakým spôsobom dozvedel o jej prítomnosti. Že tu bola ona a Ryba. Hlúpe, hlúpe srdce.

Baba panicky vrieskala, chlapík sa rozbehol po strážnika. Ale jedno bolo od neho predsa len milé, pomyslela si Louisa. Veril, že má rodičov.

Čoskoro sa uvidíme. Mama. Pohľadnica s týmto textom ležala v batohu. Na prednú stranu vytlačili obraz svetoznámeho umelca C. Jata. Kam až Louise pamäť siahla, vždy snívala,

že ho raz uvidí na vlastné oči, reálne. Celý čas sa s Rybou bavili, že jedného dňa sem prídu spolu. Lenže teraz... Teraz vlastne ani nevie vyjadriť svoje pocity. Stalo sa jej, že sa s Rybou prešmykla do kina na film, v ktorom sa ženy pokúšali pomenovať city, čo ich premohli, keď sa stali matkami, no zvyčajne nenachádzali slová a vyzerali ohromene. Stať sa matkou? Jedna zo žien povedala: Pripomína to neviditeľnú morskú vlnu, čo ťa omráči obrovskou silou, až ti vyrazí dych, ktorý už nikdy poriadne nelapíš. Ďalšia žena povedala, že to je ako žiť bez dychu, lebo ťa schváti taká silná láska, až ti takmer roztrhne pľúca. Všetci si hovoria, že vyzeráš ako predtým, ibaže to nie je možné, priznala tretia. Lebo medzi predtým a potom je veľký rozdiel. A celkom nová ty.

Presne takto cítim obraz, hovorila si Louisa. Od tej namosúrenej baby bolo vlastne celkom milé, keď sa domnievala, že chce poškodiť umelecké dielo a ona jej v tom musí zabrániť.

Milá tetuška, pomyslela si Louisa, keby som chcela obraz poškodiť, teraz by už bol z celej budovy len popol. Lebo v ničení som veľmi dobrá, milá tetuška. Všetci, ktorých mám rada, zomierajú.

Do sály vbehol strážnik. Presnejšie – nemotorne sa sem dovlieklo stopäťdesiatkilové telo, zakončené maličkou, veľmi nahnevanou hlavou. Louisa pevne stisla v ruke červenú ceruzku.

Nenávidela, keď sa jej dotýkali dospelí. To sa stáva, keď sa človek nikdy nestretol s dospelým, ktorému sa dá dôverovať. Otec sa vyparil ešte pred jej narodením, lebo nechcel byť otcom, a Louisa sa v duchu pýtala, či mama aspoň na maličkú chvíľu chcela byť matkou. Či pri jej narodení pocítila dych vyrážajúcu vlnu. *Cnie sa mi za Tebou*, píše sa na po-

hľadnici príšerným rukopisom. Louisa si z mamy pamätá iba jedno – jej hlas, spievajúci uspávanú. Pochádzali odtiaľ, z inej krajiny, Louisa sa nepamätá z ktorej, ani nevie, čo opustili, no nemohlo to byť nič dobré, keď tu bolo lepšie. Keď mala päť rokov, mama ju nechala u susedov, prekročila prah dverí a nikdy viac sa nevrátila. Polícia ju hľadala niekoľko mesiacov, ale majstrovsky sa vedela stať neviditeľnou, a to bolo zároveň všetko, čo dcéra po nej zdedila. Keď človek ostane opustený, čas získa úplne iný rozmer. Ak ťa opustí rodič a máš päť rokov, nespája sa to s jediným konkrétnym dňom, stáva sa to nanovo každý deň. A nikdy sa to neskončí. Louisa sa dostala do náhradnej rodiny, hovorila však len rečou svojej matky, a keď sa pokúsila imitovať reč druhých detí, posmievali sa jej. Čo bolo ešte najmenej. Dlhý čas takmer vôbec nerozprávala. Pamätala sa, že v tom dome sa nedalo spať, lebo tam často lietali kadejaké predmety a narážali do stien. Niekedy taniere, niekedy poháre a niekedy ľudia. Niekedy iní, niekedy ona. Na nijakom mieste neostala dlho, mnoho ráz ju presťahovali. V niektorých domovoch vládol chaos, niekde bolo nepekne a v niekoľkých nebezpečne. Iba v jedinom bolo pekne.

Vtedy mala sedem rokov a tento domov sa rovnako hemžil vrieskajúcimi ľuďmi a utajovaným strachom, no v kúte kuchyne stála chladnička, na ktorú ktosi pripevnil pohľadnice so známymi umeleckými dielami. To bolo Louisino nebo. Kto pohľadnice kúpil a vyložil, to sa nikdy nedozvedela, ale musel byť trochu ako ona, prechádzal týmto domovom a chcel odkázať deťom, ktoré sem ešte len prídu, že tam vonku jestvuje iný svet. Umenie je empatia.

Na jednej z pohľadníc bol obraz mora, ktorý nie je obrazom mora. To bolo prvý raz, keď Louisa niečo ukradla, prvá skutočná krása, s ktorou sa stretla. O mnoho rokov neskôr sa dostala do náhradnej starostlivosti v domove, kde

sa ktosi smial. Bola to Ryba. V okamihu si padli do oka. V noci spávali blízko seba so skrutkovačmi v ruke. Keď sa Louisa v noci zobudila a cítila tlčúce srdce, nevedela, či bi-je jej vlastné, alebo kamarátkino. Ryba ju naučila rozumieť rozličným rečiam, ktorými hovorili ostatné deti, predovšetkým však nadávkam. Keď prišlo na ne, Ryba si počínala ako ozajstný svetoobčan. To sa však udialo až potom, keď sa dostatočne veľa ráz vkradli do kina, Louisa sa naučila hovoriť po anglicky ako rodená americká hviezda. Večer pri Rybe šeptom opakovala scény z najväčších ľúbostných príbehov. Napriek tomu existovali slová, ktoré sa nenaučila.

Jedného dňa do domova prišiel policajt a oznámil, že našli Louisinu matku.

Detský mozog je svojský, všetko si vysvetľuje vlastným spôsobom. Louisa o tomto vždy snívala, no policajt sa vyjadroval nezrozumiteľne. Nepochopila ani slovo, Ryba jej to musela vysvetliť. Informovať príbuzných značí, že udalosť oznámia tým, ktorých sa to týka. Takže Louise, lebo bola príbuzná. Úmrtie značí smrť. Nadmerné požívanie značí, že sa mama uchľastala. Vlastne sa vnútorne utopila. Detský rozum je naozaj plný fantázie, a hoci Louisa pochopila, nebála sa alkoholu, desila sa však plávania.

Nasledujúci raz išli do kina na naozaj starý film, lebo Ryba vedela, že tie má Louisa najradšej, a presne v tomto hrala hlavnú rolu známa speváčka. V ktorej si scéne spieva dieťaťu uspávanú, ktorú Louisa odrazu spoznala. Mamin hlas si však nepamätala. Matka nechávala päťročnú dcéru samu pred televízorom tak často, že Louisa nakoniec nerozoznávala, či počúva matkin hlas, alebo zvuky starého filmu. Rozplakala sa, lebo si uvedomila, že nemá spomienky, no Ryba si k nej prisadla a povedala: „Ser na to! Prečo by mal tvoj nemožný mozog rozhodovať, čo bolo skutočné a čo nie? Ber to ako svoju spomienku a zachovaj si ju!“

Louisa si ju teda uchovala. Jedinou zbraňou detí je fantázia. Na zadnú stranu pohľadnice s obrazom napísala odkaz, po akom túžila. Akože sa niekomu za ňou cnelo a mal ju rád. *Čoskoro sa uvidíme. Mama.* Pohľadnicu vopchala do batoha a predstavovala si, ako jedného dňa s Rybou uvidí obraz naživo a možno sa stane to, čo sa stáva superhrdinom, keď odhalia svoju silu. Keby sa Louisa dostala k moru, možno by sa prestala báť plávania. Predstavovala si, že to bude ako v rozprávkach, v ktorých sa zázračným spôsobom vždy všetko končí šťastne.

To sa však nestane.

No práve týmto sa začína jej dobrodružstvo.